

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 04-11-2020 r.

Adam Bodnar

II.510.197.2019.MT

Dot. BPS.DKS.KU.0401.44.2020

**Pan Senator
Krzysztof Kwiatkowski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senat Rzeczypospolitej Polskiej
ePUAP**

Wielce Szanowny Panie Przewodniczący,

w odpowiedzi na pismo Pana Przewodniczącego z dnia 14 października 2020 r. (nr BPS.DKS.KU.0401.44.2020) i w związku z rozpoczęciem przez Komisję Ustawodawczą Senatu RP prac nad inicjatywą ustawodawczą w zakresie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (druk senacki nr 228) uprzejmie przedstawiam opinię odnośnie do tego projektu.

I. Przedmiot opinii

Przedmiotem opinii jest senacki projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (druk senacki nr 228), zwany dalej: „projektem”.

Wprowadza on zmiany do następujących aktów prawnych:

- ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30, 413, 568 i 1086), zwanej dalej „k.p.k.”;

- ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 755, 807 i 956), zwanej dalej „u.k.s.c.”

Projekt dotyczy kwestii zwrotu utraconego zarobku lub dochodu osoby wezwanej do stawiennictwa przed organem wymiaru sprawiedliwości, a niebędącej stroną toczącego się postępowania.

II. Obecne regulacje

W świetle obecnie obowiązujących przepisów, zarówno art. 618b § 3 k.p.k., jak i art. 86 ust. 3 u.k.s.c. przewidują ograniczenie maksymalnej wysokości zwrotu utraconego zarobku lub dochodu świadka wskazując, że górną granicę tej należności stanowi równowartość 4,6% kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, której wysokość, ustaloną według odrębnych zasad, określa ustawa budżetowa.

W obowiązującym stanie prawnym, przepisy te gwarantują maksymalny zwrot należności świadka za jednodniową utratę zarobku lub dochodu w kwocie 82,31 zł, powodując uszczerbek majątkowy u pracującej osoby wezwanej, bowiem biorąc pod uwagę nawet minimalne wynagrodzenie za pracę określone w § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2020 r.¹, jednodniowy minimalny zarobek wynosi w 2020 r. 124,80 zł. Zważywszy, iż w roku 2021 r. minimalne wynagrodzenie ma wynieść 2800 zł, dysproporcja pomiędzy nawet minimalnym zarobkiem lub dochodem świadka, a górnym limitem zwrotu utraconego zarobku lub dochodu wzrośnie jeszcze bardziej, a tym samym powodować będzie dalej idące negatywne konsekwencje finansowe dla osób wezwanych do osobistego stawiennictwa przed organem wymiaru sprawiedliwości. Już sama możliwość doznania uszczerbku majątkowego w wyniku stawiennictwa na wezwanie organu prowadzącego postępowanie może zniechęcać osoby wezwane do uczestnictwa w czynnościach procesowych. Ewentualne niestawiennictwo świadka wymusza ponowienie jego wezwania, co niekorzystnie wpływa na ekonomikę procesową i generuje dodatkowe koszty. Osoba wezwana narażona jest z kolei na konsekwencje finansowe za niestawiennictwo, lub nawet dalej idące środki przymuszające do stawiennictwa (doprowadzenie na czynności).

---

¹ Dz.U. z 2019 r. poz. 1778

III. Omówienie proponowanych zmian

Nowe rozwiązanie polegające na podniesieniu maksymalnej wysokości zwrotu utraconego zarobku lub dochodu świadka do poziomu 10% kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, której wysokość, ustaloną według odrębnych zasad, określa ustawa budżetowa jawi się niezbędnym, wypełniającym standardy demokratycznego państwa prawnego podejmującego działania w duchu lojalności wobec obywateli.

W wartościach nominalnych wzrost górnego limitu zwrotu utraconego zarobku lub dochodu świadka będzie oznaczał jego podniesienie z kwoty 82,31 zł do 178,94 zł, zatem w przypadku osób osiągających minimalne wynagrodzenie całkowicie wyeliminowana zostanie możliwość powstania w ich majątku uszczerbku finansowego.

Biorąc pod uwagę, że przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w sierpniu 2020 r. wyniosło 5337,65 zł², zauważyć należy, że proponowana limitacja górnej kwoty zwrotu nie zapewni zawsze pełnej rekompensaty utraconego zarobku lub dochodu świadka uzyskującego takie wynagrodzenie. Jednak proponowana zmiana legislacyjna, bez nadmiernego obciążenia budżetu państwa i tak w pewnym stopniu zniweluje dysproporcję w aktualnie występującej relacji dziennego przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw i maksymalnej kwoty zwrotu utraconego zarobku lub dochodu z poziomu 31,12% do 69,84%, co należy uznać za zmianę istotną i korzystną. W przypadku krótszego niż 8 godzin stawiennictwa świadka (tj. stawiennictwa krótszego niż pełnoetatowy czas pracy w dziennym wymiarze), proponowana regulacja, co do zasady może zagwarantować pełen zwrot utraconego zarobku lub dochodu, jako rzeczywiście utraconą kwotę.

Projektodawca w uzasadnieniu do projektu (str. 5) zauważa, że projektowana zmiana legislacyjna miałaby wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia zapewniając minimalną *vacatio legis* zgodnie z przepisami art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych, co zasługuje za aprobatę.

---

² Zob. Obwieszczenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 17 września 2020 r. w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w sierpniu 2020 r.

IV. Konkluzja

Cel proponowanych zmian jest w pełni uzasadniony. Projekt zmierza do urealnienia maksymalnej kwoty zwrotu utraconego zarobku lub dochodu przysługującego świadkowi, jednocześnie realizując postulat Rzecznika Praw Obywatelskich wysuwany w tym zakresie³.

Bezspornie za słuszną należy uznać koncepcję podwyższenia maksymalnej wysokości zwrotu utraconego zarobku lub dochodu świadka do poziomu przynajmniej 10% kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, której wysokość, ustaloną według odrębnych zasad, określa ustawa budżetowa, gdyż odpowiada to potrzebom wielu osób, w których majątku obecnie może powstać i faktycznie powstaje uszczuplenie wyłącznie na skutek realizacji prawnego obowiązku stawiennictwa na wezwanie organu wymiaru sprawiedliwości.

Jakkolwiek projektodawca w swoich propozycjach nie rozważa zmian legislacyjnych polegających na zupełnym zniesieniu ustawowej limitacji maksymalnej kwoty zwrotu utraconego przez świadka zarobku lub dochodu, przez co proponowane rozwiązania mogą nie odpowiadać na wszystkie uzasadnione potrzeby osób wezwanych przed organ procesowy w charakterze innej strony, to projekt, w mojej ocenie, zasługuje na aprobatę, jako regulacja aktualnie niezbędna dla ochrony praw majątkowych człowieka i obywatela.

Łączę wyrazy szacunku,

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

---

³ Pismo RPO do Przewodniczącego Komisji Ustawodawczej Senatu RP z dnia 11.09.2020 r., sygn. II.510.197.2019.